

קול צופיך

מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

כי תשא - תשס"ג - מאת מרן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

שינויי זמנים והפרשי שעות

הבדלים מעשיים נוספים בעניין שינויי זמנים הועלו בפוסקים (כבר בתקופתו של הרדב"ז), בפרט בשינויים שבין יבשות שונות, ואחד מהם בעניין תינוק שנולד באמריקה בשבת בצהריום, וכבר יצאה השבת בארץ ישראל, ובא למול את בנו בארץ ישראל, אימתי ימולו אותו? (ועוד, לענין עירוב תבשילין, לאדם שגר בארץ ישראל, ונמצא בערב יו"ט באמריקה, ואשתו שבארץ לא יודעת לעשות ע"ת, אם יכול לעשות עירוב תבשילין בשעה שעדיין לא נכנס החג באמריקה, למרות שכבר נכנס החג בארץ ישראל. כמו כן יש נפקא מינה אם ניתן לבטל חמץ באמריקה בזמן שבארץ ישראל כבר נכנס הפסח, או להפך, לאדם אמריקאי שבא לאר"י וכבר נכנס החג ועדיין לא ביטל את חמצו, ובמקום מגוריו עדיין לא נכנס החג – וכן לעניין פרוזבול, ועוד ועוד). בעצם, עיקר השאלה היא האם אזלינן בתר המקום או אזלינן בתר האדם.

ואשם לא תכבה - אש של גיהנם

הזוהר הקדוש (מדרש הנעלם כרך א בראשית פרשת וירא דף צ"ז ע"א) כותב עד כמה חומרתה של השבת, ודורש מהפסוק 'ואשם לא תכבה' (ישעיהו ס"ו כ"ד), שאש של גיהנם לא נכבית לרשעים שלא שמרו שבת. וז"ל: "גיהנם למעלה לאותם פושעי ישראל שעברו על מצות התורה ולא חזרו בתשובה שדוחים אותם לחוץ עד שיקבלו עונשם וכו' שנאמר ואשם לא תכבה וכו' אמר ר' יעקב הרשעים שקלקלו ברית מילה שבהם וחללו שבת בפרהסיא וחללו את המועדות ושכפרו בתורה ושכפרו בתחיית המתים וכדומה להם יורדים לגיהנם שלמטה ונדונים שם ושוב אינם עולים אבל יקומו ליום הדין ויקומו לתחיית המתים". ואמנם בנסתרות אין לנו עניינים, אבל מכאן אפשר לעמוד על חומרתו של חילול השבת, שרואה את כל הרשעים שאכלו טרף והתחתנו עם גויות, בסוף קבלת עונשם בגיהנם הם נעשים עפר תחת כפות רגלי הצדיקים בגן עדן, אבל מחלל שבת "יאשם לא תכבה".

"לעשות את השבת" - ע"י תוספת שבת

על הפסוק 'לעשות את השבת' שואל אה"ח הקדוש, כיצד עושים את השבת, והלוא היא מששת ימי בראשית? (ולא כמו ימים טובים שבי"ד מקדש וקובע מתי יחולו), אלא הכוונה לתוספת שבת, וכל היכא שאדם מוסיף מחול על הקודש נחשב שעושה את השבת ממש. וז"ל: "עוד ירצה ע"ד אוי"ל שצריך להוסיף מחול על הקודש ולא לימנע ממלאכה אחר שיגיע ויתנוצץ יום השבת (הכוונה לשקיעה ממש), אלא צריך להכין עצמו בקדושת שבת ויצא כחתן לקראת כלה ויהיה יושב ומשמר עד שיגיע השבת לעשותו, פ"י מעשים הצריכין לו. עוד ירצה באוי"ל לעשות את השבת, כי מה שמוסיף מחול על הקודש יסכים ה' לקרותו שבת ונמצא זה האיש עושה שבת ממש כי שעות מיום ו' וגם שעות מיום א' שהם חול, בני"י עושים אותם שבת".

הקדים את השבת אם יכול לבקש מאחרים לעשות מלאכה

בעניין תוספת שבת יש לדעת שאין לקבל את השבת יותר משעה ורבע קודם השבת. וז"ל מרן בשו"ע (או"ח סי' רסג ס"ד): "ואם רוצה להדליק נר בעוד היום גדול ולקבל עליו שבת מיד, רשאי כי כיון שמקבל עליו שבת מיד אין זו הקדמה, ובלבד שיהא מפלג המנחה ולמעלה שהוא שעה ורביע קודם הלילה".

ומי שקיבל שבת מפלג המנחה והלאה, יכול מן הדין לבקש משכנו שעדיין לא קיבל את השבת – לעשות עבורו מלאכה, ואין בזה איסור. וכן גם מי שמוציא את השבת מאוחר מאוד, יכול לבקש ממי שכבר הוציא את השבת לעשות עבורו מלאכות האסורות בשבת. והטעם, כיון שסוף סוף הוא יכול להתפלל מוקדם יותר ולומר "ברוך המבדיל בין קודש לחול", ועל כן הוא יכול לבקש מאחרים לעשות מלאכות. ויש אומרים שבערב שבת יכול לבקש מאחרים, אבל במוצאי שבת אינו יכול לבקש עד שיאמר בפועל 'ברוך המבדיל בין קודש לחול' (ענין באורך סי' רס"ג סעי' י"ז בשו"ע ורמ"א שם, ולמש"ב וכה"ח שם).

השיעור לעילוי נשמת:

מרן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

פרשת השבוע: כי תשא

השיעור נמסר ע"י הרב מרדכי אליהו זצוק"ל, בשנת תשס"ג.
הלכות בורר וסחיטה

קדושת השבת וחשיבותה

קדושתה של השבת רבה היא, וגדול שכר השומרה כראוי. פרשתנו מאריכה בענין שמירת השבת ובחומרת חילולה (שמות לא, יב-יז) 'ויאמר ה' אל משה לאמר. ואתה דבר אל בני ישראל לאמר אך את שבתתי תשמרו כי אות הוא ביני וביניכם לדרתיקם לדעת כי אני ה' מקדשכם. ושמרתם את השבת כי קדש הוא לכם מחלליה מות יומת כי כל העושה בה מלאכה ונכרתה הנפש ההוא מקרב עמיה. ששת ימים יעשה מלאכה וביום השביעי שבת שבתון קדש לה' כל העושה מלאכה ביום השבת מות יומת. ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדרתם ברית עולם. ביני וביניכם וישראל אות הוא לעולם כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש'. המפרשים עמדו על כפילות הדברים ולמדו מכך עניינים חשובים בעניין שמירת השבת.

מנוחת השבת - התעלות

יש אנשים הטועים ורואים במנוחת השבת 'פסק זמן' ואגירת כוחות לימות השבוע הבאים, ואין הדבר נכון, אלא מטרת מנוחת השבת - למען התעלות והתקדשות ולא למטרת אגירת כוחות, אלא "כי קודש היא לכם". מובא במדרש, שמושה רבנו יעץ לפרעה לתקן לישראל יום אחד למנוחה, ויניצלי זאת לתת להם את יום השבת - וז"ל המדרש (שר פרשה א כח): "וירא בסבלותם - ראה שאין להם מנוחה, הלך ואמר לפרעה מי שיש לו עבד אם אינו נח יום אחד בשבוע הוא מת, ואלו עבדיך אם אין אתה מניח להם יום אחד בשבוע הם מתים - אמר לו (פרעה למשה) לך ועשה להן כמו שתאמר - הלך משה ותקן להם את יום השבת לנוח", ועל זה אנו אומרים 'ישמח משה במתנת חלקו'. ראה הקב"ה שעם ישראל לא מרגישים בקדושתה של השבת, אלא נחו בו כדי לאגור כוחות להמשך עבודת הפרך שהוטלה עליהם, על כן אמר לו למשה אך את שבתתי תשמרו כי אות הוא ביני וביניכם לדרתיקם לדעת כי אני ה' מקדשכם, כלומר, אין מטרת השבת מנוחה כדי לאגור כוחות לימות השבוע, אלא מטרתה התעלות והתקדשות מאת ה' (וענין אור החיים על הפסוק ושמרו בני ישראל שכותב וז"ל: "לעשות את השבת – לשלול הכוונה בחפץ מצות השבת למרגוע הגוף ולעונג אשר יתענג, אלא לצד עשות מצות השבת ולא לתכלית המורגשות").

קדושתה מכניסתה ועד יציאתה

התורה מדגישה שקדושת השבת צריכה להיות מכניסתה ועד יציאתה ממש, וזהו שכתוב: 'וביום השביעי שבת שבתון קדש לה'. בעניין זמן כניסת השבת ישנם הבדלים ממקום למקום, כי יש מקומות שהשקיעה מוקדמת יותר ממקומות אחרים, וביותר יש הבדלים בין יבשות שונות, וכשבארץ ישראל נכנסת השבת, באמריקה עדיין יום חול. בדבר זה יש הרבה נפ"מ להלכה, ומרן 'בן איש חי' נשאל בדבר הזה (ענין 'סוד ישרים' ח"א סימן ה'). ומשם תראה גדולתו של מרן בא"ח שמתוך דרשות לומדים הלכות חובקות עולם ממש). נפקא מינה יש בעניין זה למי שהיה בטבריא תחתית וקיבל שבת בגלל שראה שקיעה, ועלה לטבריא עילית ורואה שטרם שקעה השמש (גם בירושלים יש הבדל בזמן השקיעה בין שכונת מחנה יהודה לבין שכונת 'נחלת שבעה' וכדומה), האם כבר אסור במלאכה כיון שבמקום שהיה בתחילה שקעה השמש, או שמא אזלינן בתר המקום שהגיע לשם. ועל כן, הנהיגו בירושלים שבתי השכונות בנויים על הרים וגבעות ומישור, ואין שעת השקיעה שוה בכלום, להקדים כניסת השבת מוקדם כארבעים דקות לפני השקיעה, ובכל הארץ 30 – 25 דקות.

קול צופיך

מרת הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

כי תשא - תשס"ג - מאת מרת הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

מחאה בעניין משא ומתן על השבת

לצערנו הרב, אנו עדים לדבר שראוי למחות עליו בכל תוקף, והוא בעניין משא ומתן (בהקמת ממשלה חדשה בארץ) שעושים על קדושתה של השבת, אם תהיה תחבורה בשבת, או אם יהיו בתי מסחר אלו ואחרים פתוחים בשבת – ואיני יודע מי התיר להם 'לסחור' בשבת הקדושה שנבראה כבר מששת ימי בראשית, וידע בורא עולם על כל השינויים שיהיו מסוף העולם ועד סופו, ושיהיו אוטובוסים ותחבורה, ועל זה ציוה 'לא תעשו כל מלאכה', ו'לא תבערו' אש בכל מושבותיכם, והציווי הזה קיים מאז ויתקיים לעולם, ולא משתנה בשום פנים ובשום צורה, יהיו השינויים בעולם אשר יהיו. השבת הקדושה לא נתנת כלל לימשה ומתן ואין מקום אפילו למחשבה על כך, והדבר דומה לעובר אורח שנעצר ליד חנות אחת שאינה שלו כלל, והתחיל להתמקח עם קונים על הסחורה שאינה כלל שלו – כך בעניין השבת הקדושה, שכולה שייכת להקב"ה, וכל מי שחושב לסחור בה אינו אלא טועה, ואינו אלא מטעה, ולא יעלה הדבר בידו כלל. כי השבת קודש לה, והיא ששמרה על עם ישראל בכל מקומות מושבותיהם.

שבת ומנוחה לחיי העולמים

על הפסוק 'כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, וביום השביעי שבת וינפש', מברר רש"י: "וינפש - כתרגומו ונח, וכל לשון נופש הוא לשון נפש, שמשיב נפשו ונשימתו בהרגיעו מטורח מהמלאכה. ומי שכתוב בו (ישעיה מ כח) לא ייעף ולא יגע, וכל פעלו במאמר, הכתיב מנוחה לעצמו, לשבר האוזן מה שהיא יכולה לשמוע". כלומר, הקב"ה אומר שכשם שהוא נח ממלאכת בריאת שמים וארץ וכל צבאם, כך גם אנחנו צריכים לנוח ביום זה. וזהו שיום השבת הוא יום מנוחה לחיי העולמים. ואם אדם אוכל וישן לכבוד שבת, לא ייעשה כן כדי שיהיה לו כח להסתובב ולטייל וכדומה, אלא יכוון לשם קדושת השבת (ועיין בה"ח סי' רמ"ב ס"ק ל', ומשי"ב שם ס"ק א').

מעלת לימוד תורה בשבת

את עוצם קדושתה של השבת אפשר למדוד בלימוד תורה. חז"ל אומרים שמעלתה של לימוד תורה בשבת גדולה בהרבה מלימוד תורה ביום חול, יש אומרים ששעת לימוד תורה שוה פי ארבעת אלפים (!) משעת לימוד תורה של יום חול. ויש אומרים ששעת לימוד תורה בשבת שוה פי חמשת אלפים (!!) משעת לימוד תורה ביום חול. וישנו הבדל בין תלמידי חכמים לבין בעלי בתים, שתלמידי חכמים ששוקדים ועמלים בתורה כל השבוע, ממעטים בו מעט בשבת, ומתעלים בכך ביותר, ע"י אכילה ושינה לשם שמים. אבל בעלי בתים שלא לומדים כל השבוע, צריכים לנצל את השבת לריבוי לימוד תורה, ובכך מתעלים ומתקדשים ביותר, שכולה קודש לה. לא נתנו שבתות וימים טובים לעם ישראל רק כדי שילמדו בהם תורה. ובעת שרצו להכנס לארץ, אמרה תורה עתה במדבר אכלו מן, ולמדו תורה, ואם יכנסו לארץ יהא כל אדם עסוק במלאכה, ותורה מה תהא עליה !! אמר הקב"ה לתורה יש בן זוג, ושבת שמו (ועיין בטור סי' ר"צ, ובכה"ח ומשי"ב שם. ועיין בכה"ח בס"ק ט', ובסי"ק י' מה שהביא מדברי הזה"ק על מעלת לימוד תורה בשבת. ועיין בכה"ח שם ס"ק ט"ו על ת"ח ובעלי בתים).

דיווח של אליהו הנביא כל מוצאי שבת

בכל מוצאי שבת אליהו הנביא עולה לשמים למסור דין וחשבון על מה שראה במהלך השבת בקרב עם ישראל, (בשעה שהסתובב למעלה מיי טפחים שאז אין איסור תחומים) והוא מוסר בדיקת את חידושי התורה שהתחדשו במהלך השבת, את הקושיות, את התירוצים, ובכך הוא מונה שבחם של ישראל, ויש בזה סניגוריא על עם ישראל כולו, שאלו מייצגים את אלו. ומזה צריכים להתעורר, מול המחשבה שאליהו הנביא עולה לשמים ומספר על מי שבילה את כל השבת שלו בשינה ובדברים בטלים, ולא השלים את חוקו בשינים מקרא ואחד תרגום, ובלימוד תורה; אוי לה לאותה בושה.

תפלת שחרית וק"ש בזמנים בשבת

יש אנשים שנוהגים לאחר לקום בשבת (9:00, 10:00), ומצאו היתרא ואסמכתא לדבר שכן בקרבן התמיד של כל יום כתוב 'בבוקר בבוקר', ואילו בקרבן תמיד של שבת כתוב 'בבוקר' בלבד. וטעות בידם, משום שלפעמים עובר זמן קריאת שמע, וצריכים לעשות תנאי בשביל לקרוא לפני התפלה, שאם הגיע הזמן, יהיה זה חובתו, ואם לא, יצא ידי חובתו בתפלה. אשר על כן צריכים להקפיד גם בשבת שלא לאחר מדי, אלא לכל היותר חצי שעה אחרי הנץ ותו לא. עיין רמ"א (סי' רפ"א) שבשבת מאחרין יותר לבוא לביכ"י מבחול "דבתמיד של ימות החול נאמר בבוקר, ואצל שבת נאמר וביום השבת, דמשמע איחור". ועיי"ש למש"ב (ס"ק א') שהוסיף: "משמע שגם בשבת מצוה למהר לקרוא ק"ש כותיקין".

זכות כיבוד אב – זכה לאריכות הימים

פעם אמר אחד בדרך צחות על הכתוב 'כבד את אביך ואת אמך למען יאריךוך ימריך' (שמות כ', י"א), שהיה פעם אדם שהיה מאוד איטי וסוחב את זמנו, וכך השתבש לו כל יומו. פעם בא אליו אביו לבקרו, והודיע לו שהוא צריך לקום להתפלל עם הנץ החמה, ולשם כך צריך לקום לפחות שעה קודם בשביל להתארגן (כמו שחכם יעקב מוצפי היה מתחיל את התפילה שעה לפני הנץ, בטענה שעשרים דקות לפני הנץ בקושי מספיקים להגיע ליברוך שאמר!) ובלית ברירה קם הבן בבוקר עם הנץ והלך עם אביו לתפלה, ופתאום מגלה שיש לו עוד יום ארוך מאוד לפניו – אמר לו אביו, זהו מה שכתוב "כבד את אביך ואת אמך למען יאריךוך ימריך", שפתאום הימים שלך יהיו ארוכים יותר.

אות היא ביני ובין בני ישראל

שבת היא האות בין הקב"ה לעם ישראל בלבד, ואין לשום אומה זכות וחלק בשבת. ואם גוי שבת, חייב מיתה, ורק אם הוא נח בה שעה או שתיים לית לן בה, כי היא מתנה מיוחדת מבית גנזיו של הקב"ה אך ורק בשביל עם ישראל. ועיין בבב"ב (דף ט"ז) "לדעת כי אני ה' מקדשכם" - אמר לו הקב"ה למשה: משה! מתנה טובה יש לי בבית גנזי, ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל".

מלאכת בניית המשכן אסורה בשבת

בני ישראל רצו מאוד לבנות את המשכן, וחשבו שאפילו בשבת יכולים להמשיך במלאכות המשכן, אבל לא כן היה, אלא הקב"ה אמר לו 'אך את שבתותי תשמורו וביאר רש"י: "אך את שבתותי תשמורו - אף על פי שתהיו רדופין וזריזין בזריזות, מלאכה שבת אל תדחה מפניה. כל אכין ורקין מיעוטיך, למעט שבת ממלאכת המשכן". מכאן רואים את גודלה ומעלתה של השבת, שכן כשעם ישראל חטאו בעגל ונצטוו לבנות משכן לכפר על זה, וגם ראו איך שהכהן עושה בה מלאכות רבות בשבת, וכן במשכן וכן במקדש, וחשבו גם כן לבנותו בשבת, אמר הקב"ה, בניית משכן ומקדש אינם דוחים שבת.

עבודת קרבנות הותרה בשבת ולא מלאכות אחרות

הכהן הותר לעשות מלאכות בשבת רק לצורך המשכן, ולא בחוץ. אפשר לתאר את הכהן שעושה מלאכות במשכן ומקטיר קטורת וכדומה, ומיד אחרי שסיים הרגיש שקר לו ואגב שיטפיה במלאכות רצה להדליק גחלת קטנה להתחמם בה, אך הדבר הזה אסור מדאורייתא ואם עשה כן חייב מיתה, למרות שעד עתה עשה הרבה מלאכות לצורך מלאכת המשכן או המקדש שיש בהם "חילול" שבת.

איסור לבישת בגדי כהונה שלא לצורך העבודה

הגמי' דנה בשאלה אם מותר כהן שסיים את מלאכת הקרבנות רשאי להמשיך ללבוש מעט את בגדי הכהונה שלו, או שצריך לפושטם מייד עם סיום המלאכה שהרי הם שייכים להקדש. ואומרת הגמי' שכהנים זריזין הם, וידעו להזהר ממעילה בהקדש מאוד. הגמי' מספרת (יומא סט ע"א) "יום שבקשו כותיים את בית אלקיננו מאלכסנדרוס מוקדון להחרבו ונתנו להם. באו והודיעו את שמעון הצדיק. מה עשה? לבש בגדי כהונה, ונתעטף

קול צופיך

מִן הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הַרְה"ג הַמְקוּבֵל הָא-לְקִי הַרְבֵּי מֵרַדְכֵי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

כִּי תִשָּׂא - תִּשְׁס"ג - מֵאֵת מִן הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הַרְה"ג מֵרַדְכֵי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

היה אכפת מתפלת מנחה, וכשהגענו לירושלים לקח אותי עד לביתי – אשריהם ישראל שמחבבים את המצוות.

זְהִירוֹת בְּסֵעוּדָה שְׁלִישִׁית וְרִבְעִית

תפלת מנחה היא התפלה הקשה ביותר, שכן זמנה באמצע היום, וצריך להזהר בה מאוד, כי אפילו מנחה גדולה אינה לכתחילה אלא בדיעבד. רק בשבת מותר לכתחילה להתפלל מנחה גדולה כדי שיהיה לו זמן לאכול סעודה שלישית במתון, ולא מאוחר מדי באופן שאחר כך לא יהיה לו תאבון לאכול סעודה רביעית. ומרן הבא"ח כותב: מי שלא אוכל סעודה רביעית, נחשב לו כאילו לא אכל סעודה שלישית. והטעם הוא משום שאם אוכל מאוחר סעודה שלישית סמוך לשקיעה ממש, כבר לא יהיה לו תאבון לסעודה רביעית. וידוע שבסעודה שלישית לכתחילה יאכל פת, ואם אינו יכול – יאכל משבעת המינים – ואם אינו יכול, יאכל משאר פירות. אבל בסעודה רביעית חייב לפרוס מפה ולאכול פת כסעודת מלכים ממש, ולא בדרך עראי. ורק אם לא יכול לאכול פת, יאכל מזונות או אפילו פירות (עיין לבא"ח ש"ש ויצא אות כ"ז).

חֵיּוּב סֵעוּדוֹת, וְאִיסוּר צוּם בְּשַׁבַּת

יש מי שאומר: שחיוב ארבע סעודות בשבת הוא מדאורייתא, ויש מי שאומר רק ג' סעודות (בפת) מדאורייתא. ויש אומרים שלצום בשבת איסורו דאורייתא, ורק תענית חלום מותר בכדי שלא יהיה בצער כל השבת. ולא כל תענית חלום אפשר לצום, אלא צריך לשאול רב ולספר לו את חלומו, והוא יפסוק לו. לדוגמא, אם היה לאדם כאבי שיניים ביום שישי, וזה הטריד אותו מאוד, ובליל שבת חלם שגפלו לו כל השיניים (שזהו אחד החלומות שמותר לצום עליו בשבת), הן ודאי הוא שעל כזה חלום לא צמים, שכן הוא חשב על זה כל היום (עיין שו"ע סי' רפ"ח והחונים עליו).

סֵדֵר יוֹם שַׁבַּת לְפִי הַרְמַב"ם

וז"ל הרמב"ם (פרק ל' מהלכות שבת הלכה י'): "אלא כך היה מנהג הצדיקים הראשונים, מתפלל אדם בשבת שחרית ומוסף בבית כנסת, ויבוא לביתו ויסעוד סעודה שניה, וילך לבית המדרש יקרא וישנה עד המנחה. ויתפלל מנחה (קטנה), ואח"כ יקבע סעודה שלישית על היין ויאכל וישתה עד מוצאי שבת".

מַהֲרַהַר בְּיוֹם וְחוֹלֵם בְּלִילָה

הגמ' אומרת: לעג לו קיסר לרבי יהושע על מה שהם אומרים שחולמים מהרהורי היום. אמר לו הקיסר שיגלה לו על מה הוא יחלום בלילה. אמר לו רבי יהושע שהוא יחלום שהרומאים לוקחים אותו, ומכניסים אותו לטחנת בשר ידנית שטוחנים בה גרעינים יבשים של תמרים. כל אותו היום חשב הקיסר על הקושי שבדבר, ובאמת בלילה חלם על זה, והודה לרבי יהושע שאין כחכמת התורה. הגמרא בברכות אומרת (נ"ה ע"ב) ששמואל אומר על כל חלום 'שוא ידברו' אלא שאם היה חלום טוב היה אומר את זה בלשון תמיהה, (וכי שוא ידברו! בודאי שלא!), ועל חלום רע היה אומר את זה בניחותא שבאמת שוא ידברו.

ולמעשה, צריכים לדעת שלא לצום בשבת על כל חלום, אלא יעשה שאלת חכם כיצד עליו לנהוג.

חֵלּוֹם רַע שֶׁהִיא טוֹב מְאוּד

היה אדם אחד שגר בשכונה שלנו, שאיבד את ארבעת בניו במלחמות, ובא שבת אחת בחצות היום ואמר לי שעדיין לא אכל כי חלם חלום רע. שאלתי אותו אם נוח לו הדבר, ואמר לי שקשה לו. שאלתי אותו מה החלום, וסיפר לי אותו – אמרתי לו שעל כזה חלום צריך לשלם לבעל החלומות כי הוא טוב מאוד, ובטעות חשב שהוא רע ולחנם צמת עד עכשו, לך אכול בשמחה ויהיה ה' עמך. וכך צריך לנהוג, שילך לשאול את הרב על כל חלום שחולם, והטוב ביותר הוא ללמוד תורה לפני השינה, ואז תמיד יחלום חלומות טובים.

בבגדי כהונה, ומיקירי ישראל עמו, ואבוקות של אור בידיהן, וכל הלילה הללו הולכים מצד זה והללו הולכים מצד זה עד שעלה עמוד השחר (הגיעו אליו עד לטרון). כיון שעלה עמוד השחר אמר להם: מי הללו? אמרו לו: יהודים שמרדו בך. כיון שהגיע לאנטיפטרוס זרחה חמה, ופגעו זה בזה. כיון שראה לשמעון הצדיק, ירד ממרכבתו והשתחוה לפניו. אמרו לו: מלך גדול כמותך ישתחוה ליהודי זה? אמר להם: דמות דיוקנו של זה מנצחת לפני בית מלחמתי". ונחלקו הפוסקים בבגדי הכהונה שלבש שמעון הצדיק, יש אומרים שהיו בגדי כהונה ממש והותר בכך משום 'עת לעשות לה' הפרו תורתך', ויש אומרים שתפרו בגדי חולין כדוגמת בגדי הכהונה, כי אסור ללבוש את בגדי הכהונה שלא לצורך העבודה. ועשו את אותו היום ליום טוב שנהפך על הכותים מזימתם הרעה ונהרגו כולם במיתות משונות, ובאותה שנה קראו לכל ילד שנולד בשם אלכסנדר, ומאז קוראים להרבה מילדי ישראל בשם אלכסנדר.

זְהִירוֹת מִכֵּל דָבָר שֶׁעָשׂוּ בּו מְלֹאכָה בְּשַׁבַּת

לעתיד לבוא ירד ביהמ"ק השלישי בנוי ומשוכלל מן השמים, וגם למלאכים בשמים שאין להם שבת ולא חול, אסור לנגוע בו בשבת כלל שלא לפגוע בקדושתו, שכן עם ישראל מצווים על השבת. כשהגיע הבבא סאלי לארץ ישראל, ירד בנמל חיפה ובא שר המשטרה דאז מר שטרית להקביל את פניו, והורה לכל השלטונות להכניסו לארץ ללא שום עיכובים במכס, ולדלג על כל הפרוצדורה המקובלת אצל אנשים מן השורה. וכשיצא, הוא כיבד אותו לנסוע ברכבו, אבל בבא סאלי ע"ה אמר לו שהוא 'מינתי' שרכבו זה לא שובת בשבת ואין רצונו לנסוע בו, ואמר זאת ברמז ברור, ונסע באוטובוס. ומכאן בא המעשה דלהלן.

תַּפְלַת מְנַחָה שֶׁל בַּבָּא סְאֵלִי עַל אִם הַדְרֵךְ

ידוע הסיפור על בבא סאלי ע"ה שנסע באוטובוס והגיע זמן המנחה, וביקש מהנהג לעצור ולהמתין לו שיתפלל. אמר לו הנהג שזה לא מונית, וכי יש עוד אנשים נוסעים, וגם יש לו מסלול ולוח זמנים, ועל כן הוא לא יכול להמתין. אמר לו בבא סאלי אם כן תוריד אותי כאן, כי יעבור לי זמן המנחה – וגם לזאת לא הסכים כי אמר לו שבעוד זמן מה יגיע לתחנה מסודרת, אך הבבא סאלי התעקש שיעצור לו מיד כי אין זמן, והנהג עצר לו כ-100 מטר לפני התחנה. ירד בבא סאלי והתפלל את תפלת המנחה על אם הדרך, וכשסיים שם פעמיו לכיוון התחנה ברגליו. בהגיעו לתחנה ראה שם אוטובוס, ושאל לתומו אם הוא נוסע לכיוון ירושלים, ואמר לו הנהג שכן – והנה בעלותו לאוטובוס אמר לנהג שהוא מכיר אותו וכי הנוסעים שבאוטובוס הם הנוסעים שנסעו עמו קודם – אמר לו הנהג שכן הדבר, והוא התעכב משום שכהגיע לתחנה 'עמדי' לפתע האוטובוס ולא הצליח להתניע. אמר לו בבא סאלי לאחר שהתיישב על מקומו, עכשו שאני כאן, תוכל לנסוע, וראה זה פלא – ניסה הנהג להתניע והאוטובוס נוסע כאילו מאומה לא קרה, ולא רצה הנהג לגבות ממנו כסף. פעם פגשתי את הבבא סאלי ושאלתי אותו אם נכון הסיפור, ואמר לי שאכן נכון הסיפור. אבל הוסיף, ואני תמה מדוע הנוסעים האחרים שהיו באוטובוס לא ירדו להתפלל מנחה, ואז היה לי מנין עם חזרה וקדושה.

תַּפְלַת מְנַחָה בְּמִיּוֹן עַל אִם הַדְרֵךְ

פעם הייתי צריך לנסוע מבני ברק לירושלים, ונגשתי לתחנת המוניות הסמוכה ל'איצקוביץ', וחשבתי להכנס להתפלל קודם מנחה – אך כשהגעתי לשם שמעתי את הנהג צועק 'אחרון, אחרון' ונכנסתי למונית, ובמהלך הנסיעה לזכרתי שלא התפללתי מנחה. שאלתי את הנהג כמה זמן תארך הנסיעה ואמר לי, כשלת רבעי השעה. חישבתי שלא אספיק להתפלל בירושלים, ואמרתי לו שאני מוכן לשלם לו את הכסף המגיע לו עבור ההמתנה, וכך אוכל להתפלל מנחה. אמר לי אם הנוסעים מסכימים אעזור, והסכימו. ירדתי ועמתי עוד ששת הנוסעים הנוספים, והנה עצרה עוד מונית וכבר התקבצו מניין אנשים למנחה, ואף הנהג שם כיפה על ראשו והתפלל אתנו ואמר קדיש. כשהמשכנו בנסיעה בנסיעה בקשתי לשלם לו את דמי ההמתנה, ואמר לי הנהג שאינו רוצה לקחת ממני כסף, אלא יקח מהם, כי להם לא

קול צופיך

מרת הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

כי תשא - תשס"ג - מאת מרת הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

ענבים. הגמרא בשבת אומרת (קמ"ד עב): "אמר רב יהודה אמר שמואל סוחט אדם אשכול של ענבים לתוך הקדרה (עם אוכל), אבל לא לתוך הקערה (הריקה)".

המסת קוביות קרח בשבת

הנחת קוביות קרח בתוך מים לקררם - מותר בשבת. הנחתן בתוך כוס ריק: לפוסקים כדעת השו"ע: מותר, לפוסקים כדעת רמ"א: יש להחמיר. ריסוק קוביות קרח בכפית - אסור (עיין לשו"ע סי' ש"כ סעי' ט', ולמש"ב שם ס"ק ל"ה, ולבא"ח ש"ש יתרו אות ט').

רחיצה בסבון בשבת

מהנ"ל נובעת המחלוקת לענין השימוש בסבון מוצק (לא נוזלי) בשבת: יש מי שמתיר, ויש מי שאוסר משום ממרח (עיין לרמ"א סי' שכ"ו סעי' י', ושם בכה"ח ס"ק מ"ג).

הרב קפא"ח ע"ה כתב ברמב"ם בענין הבורית, שישנם שני סוגי בורית: א. עשב ב. סבון.

וז"ל: "מותר בהחלט לדעת רבנו לרחוץ בסבון בשבת. וכך נהגו בתימן מדורי דורות לרחוץ בסבון בשבת". ואח"כ הוסיף: "יש תשובה של הרמב"ם, ורחיצת הידים בבורית וזולתו מכל מה שלא ישיר השיער, ודאי מותר. משמע מכאן שאם משיר השיער, אסור. ואין כוונתו של הרב סבון בורית שלנו, שכתב אם יעשה רחיצה את הידיים בבורית בשבת מן תולדת טוחן. תולדת טוחן בסבון אין, אלא ודאי מדובר על עשב והעשב מתפרק והוא תולדת טוחן.

ישנם מקומות שלוקחים עלי גפן לניקוי הידיים, ויש המשתמשים לניקויין בלימון או בקליפתו:

ויש לדעת, כי בקליפה - מותר הדבר בשבת כיון שאין בה מיץ. אך בפלחי הלימון עצמו - אסור, כיון שגורם להוצאת המיץ, ועובר משום סוחט.

דעת הרב בא"ח: "...וכן המנהג פשוט פה עירנו שלא לרחוץ בחתיכות בורית אלא ממחין הבורית במים מערב שבת עד שנעשה כולו מים ואז רוחצין בשבת באותו המים שנמחה בהם הבורית מערב שבת" (עיין לבא"ח ש"ש יתרו אות טו).

כיום שישנו סבון נוזלי, כמעט ואין צורך בסבון המוצק, ואדרבה רובא דעלמא אומרים שנוח יותר השימוש בסבון הנוזלי כיון ששומר על לחות העור, משא"כ בסבון המוצק שגורם להתייבשותו. ולמעשה נוהגים שלא להשתמש בסבון, רק בסבון נוזלי.

צחצוח שיניים בשבת

אם רוצה לצחצוח שיניו בשבת, צריך לבדוק עצמו ביום חול, האם השפשוף במברשת השיניים גורם לו ליציאת דם מהחניכיים או לא. והיה, ויוצא לו דם, ינסה שנית על ידי מברשת רכה, ואם שוב יוצא לו דם - אסור לו לצחצוח את שיניו בשבת.

וכל צחצוח שיניים שהותר בשבת הוא דוקא על ידי נוזל ימי פה, אבל לא על ידי משחה (ועיין שו"ע סי' של"ז בענין סוג המברשת).

וכיון שגדול כבוד הבריות, אם אין לו מי פה, התירו לו לעשות בשינוי ע"י שיקח את השפופרת של המשחה ויכניסנה לפיו ותצא המשחה מאליו.

מריחת משחה על פצע לילד

מריחת משחה בשבת אסורה. אך אם זקוק למרוח לילד קטן משחה על פצעו - ילחץ על השפופרת ותצא המשחה מאליו, ויניחנה על הפצע ללא כל פעולת מריחה.

סחיטת לימון בשבת

סחיטת לימון בשבת מותרת רק על אוכל מוצק, כגון: דג, סוכר או סלט. ואם נפל גרגיר של לימון לתוך הסלט בעת הסחיטה - אסור להוציאו, כיון שבורר פסולת מתוך אוכל (ועיין לבא"ח ש"ש יתרו ה').

עשיית לימונדה בשבת

דעת הבא"ח: "אם רוצה לעשות לימונדה שהוא משקה הנסחט מן הלימוני"ם עם סוכר ומים ישים תחלה הסוכר בכלי ויסחוט הלימונים על הסוכר עצמו שהוא אוכל, ואח"כ יניח המים, אבל לא יניח המים קודם סחיטת הלימוני"ם. ונתנו סימן על זה והנה סלם מצב ארצה, סולם - ר"ת סוכר לימונים מים" וכו', אבל לא יעשה להיפך. וכן לא יסחטו לתוך כלי ריק, או על מים בלבד בלי אוכל (עיין לבא"ח שם).

החזו"א מחמיר ואומר, שאם סוחט על סוכר ומתכוון אח"כ להוסיף מים דינו כמו שסחט לתוך מים, ואסור.

הנחת קוביות סוכר במשקה

אומר הרב בא"ח: "סוכר שקורין בערבי קנ"ד שהוא מתוקן ע"י אומנים באירופה ועשוי חתיכות גדולות וקשות לרסקו בתוך המים למחות בהם וכו' (בא"ח ש"ש יתרו אות ד). אבל הסוברים כדעת שו"ע ר' זלמן: מחמירים בזה, כיון שהופכו למשקה (ועיין בר"פ ח"ב או"ח סי' נ"ב שהאר"ך בזה).

סחיטת לימון

ישנם מפרשים הסוברים: שמותר לסחוט לימון בשבת (עיין לשו"ע סי' ש"כ סעי' ו', ועיין שם לכה"ח ס"ק ל"ד שאוסר). אך הרדב"ז חולק עליהם וס"ל שכל ההיתר הוא בדורס, אבל בדורנו במצרים ממלאים כמה חביות מהמיץ לימון.

מיץ פירות

בגמרא כתוב (שבת קמ"ד ע"ב): שהאיסור או ההיתר לסחוט פירות בשבת מדין תורה, תלוי ברגילות לסחוטם, כגון: זיתים, וענבים שמפיקים מהם שמן או יין, אסור לסחוטם בשבת, וז"ל הגמרא: "...דתניא סוחטין בפעין ובפרישין ובעוזרדין אבל לא ברמונים. ושל בית מנחם בר מנחם היו סוחטין ברמונים (וטעמם: מפני שאין רגילות לסחוט רימונים).

הרמב"ם כותב (פכ"א מהלכות שבת הלכה י"ב), וז"ל: "מפרק חייב משום דש והסוחט זיתים וענבים חייב משום מפרק. לפיכך אסור לסחוט תותים ורמונים הואיל ומקצת בני אדם סוחטים אותם כזיתים וענבים שמא יבוא לסחוט זיתים וענבים. אבל שאר פירות כגון פרישין ותפוחים ועוזרדין מותר לסחוטן בשבת מפני שאינן בני סחיטה".

ודברי הרמב"ם מתייחסים לתקופתו, אבל בדורנו כמעט כל סוג פרי סוחטים ועושים ממנו מיץ, ועל כן אסור לסחוט בשבת כל סוג פרי לצורך מיץ.

תפוח. בזמנם, היו לוקחים תפוח זהב ונוקבים בו חור למעלה ושותים ממנו את המיץ - ובשבת פעולה זו מותרת, כיון ששותים ממנו ישירות. אבל לסוחטו - אסור (עיין לבא"ח יתרו אות ח').

אשכולית. יש שלוקחים אשכולית וחותרים אותה באמצעיתה, ומוסיפים סוכר, ואוכלים את תוכנה בכפית - ומותר לעשות כן בשבת, כיון שאינו מתכוון לסחוט. אבל אם חוצה את האשכולית וממעכה בעזרת הכפית כדי שיצא המיץ - אסור בשבת.

אבטיח שחתכו לפרוסות ויוצא ממנו מים - מותר. אבל לרסקו לצורך המים שבו - אסור.

קול צופיך

מרת הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

כי תשא - תשס"ג - מאת מרת הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

ואין לפרסם דברים כאלה כי מוציאים לעז על אר"י כאילו שאין בה מקום "ללון", הרי אר"י יש בה כל סוגי האוויר, בטבריה חם, בצפת קר, במישור ממוזג, ובאילת חם יותר, ולמה ללכת לחו"ל ?

הרה"ג המפורסם חכם צדקה הזקן ע"ה שפעם אחת ביקש ממני להביא לו תפוח עץ, שטפתי אותו וניגבתיו במגבת של בית הכנסת, שאל אותי חכם צדקה: שטפת אותו? ענית, כן. ניגבת, כן. שאל אותי, במה ניגבת? ענית לו במגבת של בית הכנסת. אמר לי: הרי כל האנשים ניגבו בה. הלכתי ושטפתי שוב וניגבתיו עם מטפחת נקיה. לאחר שבועיים הלכתי עימו לברית, ולאחר שמל ראיתיו מוצץ בפיו ולא על ידי שפופרת. אמרתי לו חכם: כבודו מוצץ את הדם הזה, אבל את התפוח עץ שאני הבאתי לך אתה אומר לי שאינו נקי? ענה לי: הרי זה מצוה!! היינו, הוא היה איסטניס גדול, והכל היה אצלו נקי ומצוחצח, אבל דם ברית - מוצץ.

ישנם אנשים צמחונים, אבל לעתיד לבוא כשיהיה קרבן פסח, הם גם יאכלו ממנו, כי זה מצוה.

הגמרא(פסחים ג' ע"ב) מביאה מעשה על "ההוא ארמאה (אותו גוי) דהוה סליק (שהיה עולה) ואכיל פסחים בירושלים. אמר כתיב כל בן נכר לא יאכל בו, כל ערל לא יאכל בו, ואנא הא קאכילנא משופרי שופרי. אמר ליה רבי יהודה בן בתירא: מי קא ספו (האם נתנו) לך מאליה? אמר ליה: לא. (אמר לו רב יהודה) כי סלקת להתם (כשתגיע לירושלים) אימא להו ספו לי מאליה (תבקש שיתנו לך מהאליה). כי סליק אמר להו, מאליה ספו לי. אמרו ליה: אליה לגבוה סלקא. אמרו ליה, מאן אמר לך הכי? אמר להו: רבי יהודה בן בתירא. אמרו מאי האי דקמין (מי הוא זה?) בדקו בתריה ואשכחוהו דארמאה הוא וקטלוהו (ביררו את הענין וגילו כי הוא אינו מהול וגוי הוא, והרגוהו). שלחו ליה לרבי יהודה בן בתירא שלם לך ר' יהודה בן בתירא דאת בנציבין ומצודתך פרוסה בירושלים".

כלאי הכרם

אדם שיש לו כרם אסור לזרוע בו דבר אחר משום כלאים. הגמרא (שבת קמ"ד ע"ב) אומרת: "המקיים קוצים בכרם ר"א אומר: קדש. וחכ"א: אינו מקדש אלא דבר שכמוהו מקיימין וא"ר חנינא מ"ט דרבי אליעזר שכן בערביא מקיימין קוצי שדות לגמליהם מידי איריא דערביא אתרא הכא בטלה דעתו אצל כל אדם".

אומרים על האר"י הקדוש שהיה אומר: מצוה לאכול פעם בשנה ארטישוק ולהוציא את הקוצים ממנו שבוה מקיים "קוף ודרדר תצמיח לך".

קומקום של תמצית תה

קומקום תה שבתוכו עלים ומים, ויש בפיו מסגנת העוצרת את עלי התה מלרדת לתוך הכוס: דעת החו"א (סי' נ"ג): מותר, כיון שבורר אוכל מתוך פסולת, דהיינו בורר את התמצית מתוך עלי התה. דעת הב"א וה'בית מנוחה': יש בהוצאת התמצית איסור דאורייתא, ואמנם ברירת אוכל מתוך פסולת מותרת, אך לא על ידי כלי שמיועד לכך (עיין בא"ח ש"ש בשלח יח). ואנו פוסקים כדעת הב"א.

עשיית חומץ והוצאת כבושים מצנצנת בשבת

ישנם אנשים שיש להם בביתם מיכל גדול וזורקים לתוכו ענבים, יין וכו' כדי שיהא לחומץ, אך בשבת אסור לזרוק לתוכו, כיון שעושה חומץ.

ישנם המכניסים בביתם ירקות כבושים בתוך צנצנת, כגון: זיתים, מלפפונים וכדו'.

ואם ביום שבת הוציא זית או מלפפון ורואה שעדיין אינו כבוש כל צורכו, – אסור להחזירו לצנצנת, כיון שעושה כבוש בשבת (ועיין בא"ח ש"ש בא אות יח).

שימוש בפלסטר בשבת

בפלסטרים המצויים כיום, ישנם ניירות המוצמדים על שני צידי הפלסטר השומרים על הדבק, והוצאתן מותרת בשבת, כיון שהם מודבקים באופן עראי.

יש מי שאומר: שהדבק פלסטר על פצע בשבת אסורה כיון שעשוי לכמה ימים.

ויש מי שאומר: שיכול להדביקו, אבל לערב יחליפנו, כיון שעשוי לרפואה.

חבישת מגבעת וכובע בשבת

הגמרא במסכת שבת (קל"ח ע"ב) אומרת: "אמר רב ששת בריה דרב אידי האי סיאנא שרי. והאיתמר סיאנא אסור? לא קשיא, הא דאית ביה טפח, הא דלית ביה טפח".

ומבאר רש"י: 'האי סיאנא' – כובע. 'הא דאית ביה טפח' - שהוא מתפשט להלן מראשו טפח אסור משום אהלא.

מרת בשו"ע פסק: "כובע שהוא מתפשט להלן מראשו טפח – אסור להניחו בראשו, ואפילו בבית, משום אוהל" (שו"ע, או"ח סי' שא, סעי' מ', ומש"ב שם ס"ק קנב, ולכה"ח ס"ק רל"ה).

יש לדעת, כי בחבישת מגבעת בשבת יכולה להיות בעיה של אוהל, וזאת אם שוליה רחבים טפח. ולחומרא אנו נוקטים שמ – 8 ס"מ אסור ללבושה בשבת משום אוהל.

ועל כן, בעת קניית מגבעת לגברים או כובע לנשים, או מצחייה לילד, יקפידו למדוד את שוליו, ואם יש בשוליים עד 8 ס"מ – מותר ללבושו בשבת, אך 8 ס"מ ויותר – אסור. וה"ה בכובע מצחייה (עיין לרמב"ם פרק כ"ב מהלכות שבת הלכה ל"א). אולם האיסור הוא רק כשהשוליים או המצחייה עשויים מחומר נוקשה שאינו נכפף.

דבר שטיבולו במשקה – צריך נטילה

הגמרא בשבת (דף קמ"ד) כותבת שישנם ז' משקין שמכשירים אוכל לקבל טומאה: וסימנך י"ד שח"ט ד"ים – יין, דבש, שמן, חלב, טל, דם, מים. ואם נרטב המאכל באחד משבעת המשקים הנ"ל – צריך ליטול ידיו, או שינגב את המאכל במגבת.

מים היוצאים מן הכבוש

כחותכים לפלל כבוש שלם, יוצא ממנו מים, ויש שרגילים לשתותם. ואם בשבת אינו מעוניין במים אלו ובעתו לשופכם – מותר, כיון שאינו צריך למים אלא לפלל הכבוש, ואין כאן דין שחיטה כי אינו צריך למים.

זהירות מחומץ יין של חו"ל

ישנם זיתים תוצרת חו"ל שבתהליך כבישתם שמים בהם חומץ של יין כדי להשחירם. או 'עמבה' תוצרת חו"ל שגם בה שמים חומץ של יין, ויש להזהר בזה ולברר היטב האם החומץ הזה הוא בן יין שדינו נסך ואסור.

ומה לנו לחפש דברים מתוצרת חו"ל, ב"ה יש בארץ ישראל מכל טוב ובכשרות מהדרין מן המהדרין. זאת ועוד, אנו מברכים "לאכול מפריה ולשבוע מטובה", באר"י יש את החשיבות המיוחדת שהפירות גדלו באדמה קדושה, וקיימו בהם את כל המצוות התלויות בארץ.

חג פסח בירושלים ולא בחו"ל

מובא במדרש על יעקב אבינו שאמר "אפשר עברתי על מקום שהתפללו בו אבותי ולא התפללתי בו". והרי יצחק התפלל שם מנחה רק כרבע שעה, ואברהם אבינו התפלל כשעה ורבע שחרית (ילקוט שמעוני בראשית פכ"ד סי' קז). אלא, לארץ ישראל ישנה חשיבות ומעלה מיוחדת.

ישנם פירסומים רבים בעלונים על אירוח בחג הפסח בבתי מלון בחו"ל, בהונגריה, ברומניה וכו', ובשנה שעברה אפילו פרסמו על 'פסח במצרים'.

קול צופיך

מרון הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

כי תשא - תשס"ג - מאת מרון הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

משמש יבש ממש ואי אפשר לאוכלו, אסור להניחו במים כדי לרככו (עיין בא"ח יתרו אות ט"ז).

שמירת שתי שבתות – ומיד נגאלין

כתוב (ילקוט שמעוני ישעיה פרק נו ס" תפה): "א"ר יוחנן משום רשב"י אלמלי שמרו ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד היו נגאלין". ואנו נהיה שליחים של כל עם ישראל, ונזכה לגאולה לשמה בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן.

*רוצים לקבל קול צופיך באמייל כל שבוע !!

שלחו לנו בבקשה באמייל ל- webmaster@harav.org

www.harav.org

חומץ על סלט

כיון שדרכו של מלפפון להיות כבוש, על כן אסור להניח חומץ על הסלט אלא יעשה בשינוי, כגון: שיניח חומץ בתחילה ואח"כ יניח את הירקות.

עשיית סודה בשבת

בזמנם היו מערבבים אבקת סודה לשתיה, וסוחטים לימון, ומערבבים בתוך מים, ויוצא מזה סודה. ואומר הרב שבשבת – מותר הדבר. וכותב הרב בא"ח: "...והבאתי שם דברי הגאון אמרי בינה ז"ל וכו' וחש אם הוי זה כמו מכה בפטיש דנעשה ברגע אחד ע"י מעשיו, ועוד נסתפק אם יש מקום לאסור כמו כובש כבשים וכו' והניח בצ"ע יע"ש ואנא עבדא בררתי הדין בכל הני ספיקות והעליתי בס"ד ע"פ ראיות דמותר לעשות כן בשבת" (עיין בא"ח ש"ש יתרו אות יז).

שימוש במכשיר המייצר סודה

השימוש במכשיר המייצר סודה בשבת: מותר, אך ללא הברגת המיכל המכיל גז למכשיר, כיון שבהברגה זו הרי הוא עושה כלי.

כיום ישנם מכשירי סודה המכילים מיכלי גז גדולים, וכיון שצריך להבריגם בחוזק למכשיר – אסור לעשות כן ביום שבת.

הרוצה לשתות סודה בשבת, וכוונתו לעיכול טוב אין הדבר נחשב כרפואה, שכל שהוא דרך שתיה מותר בשבת.

ברכה על העראק

היה מי שאומר שהחש בבטנו טוב שישתה ויסקי או עראק, ואם אינו יכול לשתותו ימרחנו על בטנו. הברכה על העראק: מי שאצלו העראק חשוב - מברך "שהכל".

מטעמת אינה צריכה ברכה

הגמרא בברכות (י"ד ע"א) אומרת: "מטעמת אינה טעונה ברכה". ונחלקו המפרשים בדבר: י"א: שצריך לפלוט את מה שטועם, אך אם בולע - צריך לברך. אך דעת רוב הפוסקים: רק אם נהנה מטעימתו צריך לברך, אך אם כוונתו רק לבדוק את מליחותו או חריפותו של התבשיל – אין צריך לברך.

(כתוב 'טועמיה חיים זכו'. והעניין בזה הוא, שאם אדם טועם לפני שבת, הוא לא יתרגז בליל שבת כאשר יטעם את האוכל והוא יהיה מלוח מדי או שרוף מדי וכדומה).

מכה בפטיש

ישנם דברים שיש בהם דין מכה בפטיש, ואין הכוונה כפשוטו, אלא ההגדרה היא: כל פעולה אחרונה שבגמר עשיית המלאכה. דעת הרב בא"ח: גם באוכל יש מכה בפטיש.

נשיאת צרור מפתחות בשבת

צרור מפתחות שבו מונחים מפתחות הדירה, הרכב, החנות וכדו' – מה דינו בשבת?

י"א: אגב לקיחת מפתח הדירה מותר לקחת גם את שאר המפתחות. וי"א: שצריך מע"ש להוציא מתוך הצרור את המפתח של הדירה. וראוי לעשות כן, ואם לא הפריד, אעפ"כ מותר לטלטל במקום שיש עירוב.

אבל אם יש בצרור מפתח של כספת שנמצאת בביתו, אסור לקחתו בשבת, אלא יפרידנו מע"ש, דכיון שאדם בהול על ממונו, יש חשש שמא יבוא ויפתח את הכספת בשבת, ויבוא לידי איסור מוקצה.

הנחת משמש במים

